СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 130. Джерзи Ситі, Н. Дж., понеділок, 7. червня, 1926. VOL. XXXIV. No. 130. Jersey City, N. J., Monday, June 7. 1926. THREE CENTS

ЗБИРАЮТЬСЯ ЗАВЕРТАТИ ПРОГИБІЦІЮ НА КОНҐРЕСОВІ ДЕБАТИ

ВАШИНҐТОН, 4. червня. — Хоча судовий комітет сенату постановив відложити всі проекти про прогибіцію, які збираються віддати справу під голосоване народа, мимо сього прихильники уряду збираються виставити під дискусію проект Ґофа про заостренне прогибіції, а противники уряду та прихильники прогибіції лагодяться використати сю нагоду для розведення наново широкої дискусії за прогибіцією.

Для розглянення питання, чи президент Кулидж мав право видавати свій ославлений приказ про настановлюванне стейтових, повітових і міських урядників прогибіційними аґентами, сенат постановив вибрати спеціяльну комісію.

НОВІ АРЕШТИ СТРАЙКАРІВ.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 4. червня. — В Клифтоні арештовано нині 8 страйкарів з Гарфілда. Поліція закидує їм, що вони відгрожувалися робітникам, що йшли до роботи.

В Ню Йорку відбудеться в суботу й неділю конференція кількох ткальняних юній, на якій мають вирішити питанне кращого зюніонізовання ткальняних робітників для боротьби проти знижування робітничої заплати, системи приспішування праці та продовжування годин.

У фабриці Ню Джерзі Вустид Спининґ Ко. машиновий пас зловив робітника Ричарда Келнера та покалічив його так, що лікарі мусіли йому відтяти руку.

ПРОТЕСТ БЕСІДНИКА ЗА СВОБОДУ СЛОВА.

НЮ ЙОРК, 4. червня. — На зборах Федерації Жіночих Клюбів на Лонґ Айленді, які відбувалися тут в одній церкві, мав межи инчими бесідниками говорити запрошений спеціяльно др. Гарі Оверстріт, професор фільософії в Нюйорській Міській Колеґії. Заким бесідник дійшов до слова, збори вирішували питанне протесту Американської Юнії Горожанських Свобід, яку шкільні заряди в Ню Йорку не пускають говорити в шкільних салях. Збори мали саме ухвалити резолюцію за шкільними властями. Коли по кількох промовах за такою резолюцією до слова зголосилася одна бесідничка та заявила охоту говорити проти резолюції, предсідателька відобрала їй слово. Колиж відтак предсідателька уділила слова д-рови Оверстрітови, сей заявив, що він не може говорити на таких зборах, де нема повної свободи слова. „Коли ви, пані, не піддержуєте всяку людину говорити те, що вона думає, і то наслухавшися всяких промов про свободу й патріотизм, то я справді не знаю, що вам говорити. Тому я мушу перепросити вас." З тими словами він схопив за капелюх, та зійшов з естради серед страшного замішання на президії.

СТРАШНИЙ ЗЛОЧИН БАТЬКА РОДИНИ.

ЛЕНДСДЕЙЛ, ПА., 4. червня. — Місцева поліція дістала нині спеціяльним дорученнем лист, в якім якийсь невідомий автор писав: „Прошу сейчас піти до дому асекураційного аґента Роберта Нортона Гила". Коли поліційний урядник пішов до поданого дому, він застав дім замкнений. Вломившися до дому, він застав страшну сцену. Гил побив свого сина так страшно, що сей помер, відтак покалічив смертельно вистрілом з револьвера свою жену, а відтак убив себе самого.

Поліційне слідство ще не може відкрити мотиву страшного вчинку. Одиноким показчиком умових клопотів Гила було те, що він займався спірітуалізмом.

ЖІНКА ХОЧЕ РОЗВОДУ ВІД СЛІПОГО ЧОЛОВІКА, ЗАСУДЖЕНОГО НА СМЕРТЬ.

НЮ ЙОРК, 4. червня. — Жена Гарі Ковена, котрого недавно засуджено на смерть за вбийство своєї коханки, внесла проти свого мужа позов о повний розвід, закидуючи йому подружу зраду.

В той самий час, як Ковен убив свою коханку, він пробував вбити також і себе, але не вбив; наслідком ран він лишень осліп.

9-ЛІТНИЙ ХЛОПЧИНА ПРОБУЄ ПОПОВНИТИ САМОВБИЙСТВО.

БОЛТИМОР, Меріленд, 4. червня. — Віліем Ґренголм, 9-літний школяр, пробував нині поповнити самовбийство та стрілив до себе з рушниці, яку йому подарував дідо. Хлопчину довели до роспуки насмішки його товаришів, які вважають його тупаком.

НЕ ДАЮТЬ ПЕНСІ ПО ВБИТІМ НЕЮ МУЖУ.

ВАШИНГТОН, 4. червня. — Федеральний уряд відправив з нічим паню Флоренс Етел Віліемс з міста Верони, в Пенсилвенії, яка домагалася жовнірської пенсії по своїм мужу, якого вона сама вбила по повороті з війни. Стейтовий суд, перед яким вона ставала за свій вчинок, звільнив її від кари.

СУДДЯ ПРОТИ РАСОВОЇ Й РЕЛІҐІЙНОЇ НЕНАВИСТИ.

ТАЙБІ, Джорджія, 4. червня. — Промовляючи перед стейтовою адвокатською палатою, Джеймс Гайнес, член найвисшого стейтового суду, виступив остро проти орґанізації Ку-Клакс-Клена. Він пятнував заходи Клена диктувати людям, яку вони мають мати віру, бо всякі заходи такої релігійної диктатури мусять довести до поширення ненависти межи віроісповіданнями та до росколення одноцілого американського народа на ненависні до себе ґрупи.

ДЕСЯТЬЛІТНІ РОКОВИНИ СМЕРТИ ІВАНА ФРАНКА ПРИЗНАЧЕНІ НА ПОШИРЕННЯ КУЛЬТУ ФРАНКА СЕРЕД АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ.

Тому в часі від 28. мая до кінця вересня повинні відбутися в кождій українській місцевости виклади, збори, концерти чи вистави, присвячені памяти Франка.

В кождій місцевости повинна бути переведена рівнож збірка на памятник Франка.

Хай не бракне між нами нікого, хто не зложив би жертви на памятник для Того, що нам а не собі добував кращу долю, що бажав для скованих волі, для нещасних долі і рівної правди для всіх.

Всі жертви на памятник Франка належить слати до:

OBYEDNANYE, P. O. Box 411, Philadelphia, Pa.

НОВИЙ КАБІНЕТ В ЯПОНІЇ.

ТОКІО, 4. червня. — Нове міністерство з премієром Вакатсукі тішиться загальною симпатією, бо воно має на ціли завести ощадність в державній господарці.

АРМІЯ АПЕЛЮЄ ДО НАРОДУ.

ЛІСБОНА, 4. червня. — Війско розкидає з аеропляні розкидки такого змісту: Армія взяла в свої руки управу держави, викине політиканів і возьмеся до праці над полагодженнем життевих питань нації. Армія буде проти релігійної нетолеранції і буде боронити республики.

ОДНА СМЕРТЬ ОДНОГО ЧОЛОВІКА В ДВОХ ДЕРЖАВАХ.

В горах Ґіґант, в полудневосхідній Німеччині, замерз берлінський урядник Ерик Міллер, котрий одинцем вибрався на прогульку. Коли найшли його тіло, він лежав на самій чесько-німецькій границі, головою в Чехах, а ногами в Німеччині. З того і повстало питанне, котра з держав має право виставити позволеннє на спрятання помершого.

Чеські власти відказалися видати дозвіл, бо майже ціле туловище лежало на німецькій земли. Німці-ж знова не хотіли видати дозволу, бо голова, як найважніща часть тіла, лежала на території Чехословаччини.

Вкінці по девятьох днях родині вдалося узискати дозвіл від обох правительств і забрати замерзле тіло до Берліна, щоб похоронити.

В АНҐЛІЇ ЗАМКНЕНО ПОЛОВИНУ ВЯЗНИЦЬ.

Число вязнів за послідних 12 літ так змаліло, що уряд Великої Британії замкнув вже половину вязниць. Від часу скінчення війни 25 вязниць перемінено на инші цілі.

ЧЕСНІСТЬ ДЕКОЛИ ПОПЛАЧУЄ, ДЕКОЛИ НІ.

Поліційний суддя в Ню Йорку покарав одного молодого чоловіка, Джеймса Гаррігана, двома долярами кари за те, що цей держав свій автомобіль на вулиці довше, ніж це для цеї вулиці приписує закон. Гарріґан заплатив кару пять долярів банкнотом і не рахуючи, вложив решту до кишені. Вже на дворі побачив, що урядник дав йому 8 долярів решти. Вернув тому до середини і віддав лишню пятку касієрови, кажучи, що цей певно не є великий богач і мусів би доложити бракуючу решту зі своєї кишені. Суддя, довідавшися про цей поступок, подарував Гарріґанови цілу кару, та казав йому звернути заплачені два доляри.

Знова один нюйорський шофер найшов в своїм „тексі" забуту торбинку, в якій були шифкарти на переїзд до Европи, ріжні дорогоцінности і 2,500 долярів в готівці. Він пригадав собі, що він довіз був недавно одну жінку до пристані, тому поїхав сейчас туди, момо того, що був далеко „на горі міста", найшов цю жінку, як вона з плачем пробувала дістатися на корабель і віддав їй все, що знайшов. Жінка подякувала йому і дала за труд — два доляри. Шофер, колиби був віз пасажира на тій простороні, дістав би був заплату три доляри. Коли про це довідалися ґазетні репортери, то спитали його, що він про це думає. Він відповів: „Що я думаю, це моя річ, та сказати не скажу, бо ви цього не зможете і так надрукувати".

НАЙГЛИБША КОПАЛЬНЯ ЗОЛОТА.

В Бразилії є найглибша копальня золота, що сягає 2260 метрів у глибину землі. У тій глибині така висока температура, що працювати там можна, штучно охолоджуючи воздух.

СКІЛЬКИ ЛЮДЕЙ ВИЕМІҐРУВАЛО М. Р. З ПОЛЬЩІ?

Голова еміґраційного уряду на засіданні соймової еміґраційної комісії здав звіт, із якого виходить, що еміґраційний рух 1925. року зріс трохи у порівнанні з 1924. В 1924. році виеміґрувало 22.511 люда, а в 1925. році 30.299. Найбільше виеміґрувало до Палестини, а саме 13.573. На другому місці стоїть Німеччина, куди виїхало 8616 людей. До Злучених Держав еміґрація значно зменшилася. В 1925. році виеміґрувало до Злучених Держав 3480 чоловік, в 1924. році 4290. Число еміґрантів до Канади, Мексіка, Куби й Бразилії також зменшилося. До Франції виеміґрувало 40 тисяч чоловік (на сезонові роботи), до Німеччини 45.000. Перед війною еміґрувало на роботи до Німеччини 600 тисяч люда річно. До Данії виїхало 1.600 рільних робітників.

СТАНОВИЩЕ ЖІНКИ В ДАВНІ ЧАСИ.

Часопись „Іквал Райтс" обговорює з листів апостола Павла ті уступи, що відносяться неприхильно до жінок і наводить слова отців церкви. Примірем, святий Хризостом так висловлює своє поважаннє для жінок: „Жінка, то потрібне зло, пожадане нещастя, домашня небезпека". Лекі в „Історії европейської моральности" каже: „Первісна Церква християнська вважала жінкою брамою пекла. Жінка на саму думку, що є жінкою, повинна була стидатися. Повинна жити в безнастанній покорі, під тягарем клятви, яку стягнула на світ своїм упадком. Головно гарні жінки мали жити в великій покорі, бо краса то чортівське знаряддя. В X. столітті жінкам-католичкам не вільно було ходити до церкви ані брати участи в якій будь релігійній церемонії. Розпорядок цей скасував папа Боніфатій IX. в 1138. році".

НОВИЙ ПРЕЗИДЕНТ ПОЛЬЩІ ЗЛОЖИВ ПРИСЯГУ

ВАРШАВА, 4. червня. — 21 ґарматних вистрілів сповістило, що новий президент Мосціцкі зложив присягу і обняв уряд.

Інавґурація відбулася з великою помпою. Церемонію перервали тільки комуністи, які кричали: хай живе совітська республика робітників і селян.

Ні президент ні Пілсудскі не показалися перед публикою, що зібралася перед палатою, бо боялися протидемонстрації з боку большевиків та неприхильних переворотови елементів.

В самім місті ніхто не звертав уваги на інавґурацію, а більшість навіть не знала, що новий президент обнимає уряд.

Найбільше цікавляться тим, як довго остане Мосціцкі при владі. Коли не брати Пілсудского під увагу, є він третим президентом Польщі. Першого Нарутовича вбили, другого Войцеховского насильно скинули, а що буде з третим, не знати. На всякий случай уряд його буде важким для него тягаром, бо навіть тепер, коли їхав зі Львова до Варшави, виколіївся поїзд, що йшов перед ним, а всі твердять, що замах був спрямований проти него, бо в той час мав йти поїзд президента.

ХОЧУТЬ ПОПРАВИТИ ДОЛЮ СЕЛЯН.

МОСКВА, 4. червня. — Не можна твердити, щоби селяне були зрівнані в політичних правах з міськими робітниками. Їх доля під тим оглядом поправилася, але ще далеко до цілковитого зрівнання.

Ще гірше представляється справа під оглядом економічним. Ціни на хліб малощо більші, як до війни. Зате ціна мануфактури піднеслася в троє або й четверо.

Ту політику піддержували Зіновев, Троцький і Каменев. Колиж тепер прийшли до значіння головно Сталін і його ґрупа, приходить до зміни і під тим оглядом. Сталін вертає до думки Леніна, який нераз підносив, що пролетаріят живе коштом селянина.

Першим і головним своїм завданнем вважає Сталін те, щоби дати селянам добрий і дешевий товар.

ВСЯКА АКЦІЯ ПОТРЕБУЄ ГРОШЕЙ.

ПАРИЖ, 4. червня. — Міжнародний Конґрес Суфражисток знайшовся в великім клопоті, коли йому закомуніковано, що треба негайно зложити $10,000 на кошта, получені з діяльністю орґанізації, яку досі піддержували фінансово виключно тільки американська Ліґа голосуючих жінок і анґлійська орґанізація суфражисток.

Всі инші краї нічого не складають, бо їх жіночі орґанізації фінансово ледви дихають. Причиною того є загальне зубожіннє країв з менше вартною валютою.

Делеґатки зложили що могли, але зложена сума виносить всего третину того, що треба.

ТЕННІСОВА ЧЕМПІОНКА ЗАХОРІЛА.

ПАРИЖ, 4. червня. — Гелен Виллс, американська теннісова чемпіонка мусіла піддатися операції на сліпу кишку і перервати свої теннісові змагання.

Операція випала добре і чемпіонка приходить поволи до здоровля.

Виллс мала взяти участь тої осени в змаганнях з Мисс Ленґлен, яка її побідила в січни с. р. в змаганнях о світове чемпіонство. Супроти операції є сумнівне, чи Мисс Виллс зможе приступити до нових змагань вже тої осени.

ФРАНЦУСЬКИЙ СЕНАТ ЗАТВЕРДЖУЄ ЛЬОКАРНЕНСЬКИЙ ДОГОВІР.

ПАРИЖ, 4. червня. — 276 голосами проти 6 ратифіковано сегодня договір Франції з Німеччиною, що його заключено в Льокарно. Коли Франція нападе на Німеччину в цілях аґресивних, то по стороні тої послідної стане Анґлія і Італія. Ті самі держави стануть знова по стороні Франції, коли на ню нападе Німеччина.

Премієр Бріянд виголосив довгу бесіду і відніс повний триюмф. Він запевнив, що колиб в 1914 р. був істнував подібний договір взаїмних ґарантій, Німеччина не була би відважилася вступати до війни.

По ратифікації того договору Німеччина має тільки ще вступити до Ліґи Націй, а договір буде ефективний. Означає він на всякий випадок нову еру в французько-німецьких відносинах.

ХЛІБНИЙ ГОЛОД В НІМЕЧЧИНІ.

БЕРЛІН, 4. червня. — Від трох місяців в Німеччині така посуха, що коли не впадуть на днях великі дощі, жнива пропали. Німеччина й в добрих роках не може себе сама вижививити, а в тім році буде великий недорід на хліб, який особливо болючо відчує бідне населеннє, бо ціни на хліб дуже підійдуть в гору.

СКІЛЬКИ ЗАПЛАТИВ ЗА КАПЕЛЮХ НАПОЛЕОНА.

ПАРИЖ, 4. червня. — Князь з Монако відкупив капелюх, який носив Наполеон і заплатив за него 43.000 франків.

Таких капелюхів є кілька.

ВОЛГА ВИЛЛЯЛА.

МОСКВА, 4. червня. — Волга вийшла з берегів. Вода піднеслася до тої міри, що прірвала гати, які хоронили місто Астрахан. Велика частина міста в воді. Шкода велика.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ЧИ ВБЄ КОНҐРЕС ПРОГИБІЦІЙНУ ДИСКУСІЮ?

Субкомітет судового комітету сенату предложив сьому комітетови свою опінію про прогибіційну дискусію, яка від довшого вже часу стала першорядною політичною справою в конґресі. Після сеї опінії, сенат повинен усунути з денного порядку всяку дискусію про сю справу, передовсім о скільки ходить о відданне прогибіції під референдум, себто народне голосованне. На думку саме комітету, американська конституція не передбачує сього способу вирішування конституційних питань; американський народ не поставив у свою конституцію такої постанови, а через те всяка дискусія про відданнє справи під референдум є зайвою балаканиною, яка лишень займає безпотрібно конґресови час.

Се становище сенатового комітету, а тим самим сенату, поставило нагло конець всякій дискусії над прогибіцією в конґресі. Обчисляють, що через нього викинено зпід дебати не менче й не більше, лишень 15 найріжнійших проектів. Всі вони тепер опинилися в передвчаснім гробі.

Коли однак прихильники прогибіції сподівалися, що таким поступком убють дискусію над прогибіцією та змагання до її зміни, то вони певно помилилися. Про се й сумніву нема, що прогибіція не зникне з овиду політичного життя Злучених Держав, поки вона буде існувати. Ще сього року вона буде далі одною з найважнійших політичних справ. Навіть народні голосовання будуть над нею відбуватися, бо коли американська федеральна конституція не признає референдум як способу висказування волі народа, то признають референдум ріжні стейтові конституції. Не зійде прогибіція з дебати по стейтових леґіслятурах, а, що найважнійше, не перестане вона бути важним питаннєм усяких виборів. Зі загального настрою виборців від самого заведення прогибіції та з розвою публичної опінії від того часу видно, що виборці що далі, то більше звертають на прогибіцію увагу, і що раз більше голосують за тими кандидатами, які представляють їх погляди не в других справах, але передовсім у справах прогибіції.

Є се без сумніву ненормальне явище, бо питанне прогибіції не повинно бути політичною справою першої ваги. Се з часом і мусить вибухнути нездержаним протестом. Як уже не для инчої цілі, то певно для того, щоби спасти свій вибір, богато законодавців перейде на сторону ворогів прогибіції. А не признається тепер референдум, то добре зроблено, що звернено всій суспільности на се увагу: може се й послужить посередним товчком до того, щоби американську конституцію ще більше здемократизувати та найти безпосередні способи для вислову народної думки.

ІНТЕРЕС ДО СИРОТИНЦЯ ЗРОСТАЄ

Зі всіх сторін доходять до нас відомости, що справою сиротинця зачинають інтересуватися не тільки відділи і члени У. Н. Союза, але й ті громадяне, що ще не стали членами Союза.

Гр. Григорій Пипюк з Аллентавн, Па., що є членом контрольної комісії Союза і членом комітету сиротинця, переслав нам $25 як жертву від Українсько-Американського Горожанського Клюбу в Аллентавн, призначену на сиротинець Союза. В письмі до редакції пише гр. Пипюк таке:

Старий віком, а молодий духом, У. Н. Союз приступив до великого діла і взявся до справи побудовання сиротинця для сиріт і приюту для старих і немічних. З відозви Головного Уряду і Комітету довідуємося, що вони хочуть зібрати на початок $100,000, щоби зачати будову.

$100,000 виглядає на велику суму для одного, але сто тисяч для 30,000 членів Союза тягар незначний. Коли всі відділи і члени схочуть ту справу дійсно щиро поперти, то не буде ніякого труду при збиранню потрібної квоти.

А до того треба памятати, що справу сиротинця попруть і не-члени Союза. Попруть всі свідомі Українці, яким добро нашої еміґрації лежить дійсно на серцю.

Та члени і членкині Союза повинні вести перед в тій акції. Ми перші повинні зложити свої жертви і заохотити своїм добрим приміром і завзяттєм других до жертв. Ми не повинні отягатися і відкладати справу, а кувати залізо поки горяче, бо справа добра і хосенна. В те вірить кождий. А коли так, то чому не взятися сейчас до роботи і не зібрати жертв. Скорше збиремо, скорше побудуємо притулок для других, а може таки і для себе самих.

Я сам бачу, що справа може піти легко. А переконався я про те на власні очи на місячнім мітінгу Укр. Амер. Горожанського Клюбу в Аллентавні. Клюб не належить до Союза, бо має иншу ціль, але коли я порушив справу сиротинця, всі члени узнали ту справу за важну і добру і ухвалили виасиґнувати з своєї каси як першу жертву на сиротинець $25. Не велика то жертва, але тут не о висоту ходить, а о щирість та зрозуміннє самої справи. Клюб наш, який солідаризується з кождою народною акцією і який весь час кожду таку акцію попирає, узнав справу сиротинця за акцію народну і вважав за вказане зложити і від себе свою лепту на ту ціль.

Наші два відділи У. Н. Союза, а то 151 і 147, ухвалили на сиротинець з відділової каси по $50, а члени складають рівнож свої жертви.

Коли також поставляться до справи сиротинця і другі громади (а не сумніваюся, що так буде), будучність сиротинця буде запевнена.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАНТЕОН

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ.

Помер Шашкевич 7. червня, 1843. року, коли на Україні сходило велике сонце — Тарас Шевченко. Шашкевич був тим досвітним проміннєм, що започаткував світання нової національної доби на галицькій Україні. І вже по смерти його сонце з Великої України освітило всю українську землю.

В перших промінях того сонця кохаючись помер Маркіян Шашкевич. Коли він започаткував досвітню добу в Галичині, то страшна темрява там оповивала увесь нарід. Здавалося, що там стираються вже останні ознаки українського національного життя. Чорна хмара нависла над українським народом в Галичині. І немов ті круки з усіх закутків вороги українського національного розвитку віщували остаточну смерть українській національности. Здавалося, що наступають часи остаточного винародовлення наших людей. Вся нечисленна українська інтеліґенція та заможні верстви, а також все духовенство вживало всюди польської мови, щоби мовляв не понижати своєї шляхетности вживанням „хлопської" мови. Навіть всі проповіди в українських церквах для українських людей велися польською мовою.

З кінцем 18 століття протинародні настрої в Галичині все збільшувалися і дійшло до того, що в 1806 році науку у львівськім университеті українською мовою припинено, а заступлено польською мовою. З 1806 року до 1813. не було видрукувано ні одної української книжки, ні молитовника, ні якої иншої. Лише пізнійше потрохи почали знову появлятися деякі книжочки, написані однак мовою не народною а штучною.

Тут саме надійшли часи, коли Поляки почали готуватися до повстання, аби відбудувати свою Польщу. Українська інтеліґенція та духовенство були захоплені цим рухом і вся їх політична думка кружляла біля питання, чи допомагати Полякам, а коли допомагати, то як?

В ті часи повного забуття національних інтересів свого народа українським духовенством та інтеліґенцією, в львівськім духовнім семінари зорганізувалася громада зі студентів того семинара: Маркіяна Шашкевича, Якова Головацького, Івана Вагилевича та инших, з метою працювати для українського народа. Як засоби того відродження вони ставили на перше місце утворення народної літератури, написаної на мові народній. Крім того члени тої громадки поклялися говорити, коли будуть священиками, проповіди до народа в українській мові. Істнування цеї громади припадає на 1830. роки.

Члени тої громади, а передовсім Маркіян Шашкевич, почали пильно студіювати побут, історію та мову українського народа і писати тою мовою не лише оповідання, але й поетичні твори. Тим вони поклали початки творення української літературної мови в Галичині, яка в основі своїй була чисто народньою мовою.

В наслідок праці тих нечисленних молодих патріотів видано першу літературну збірку, яку вони назвали „Син Руси". Правда, невеличка то була збірка, але вона була вся просякнута патріотизмом і всюди в ній ясно підкреслюється окремішність українського народа від польського. В тій збірці молоді патріоти гостро виступили проти польських впливів на Українців. Хоч та збірка мала ще слабо розвинену мову, мала богато слів, але не так багато гадок, всеж її треба рахувати тою ластівкою, що віщувала весну відродження українського народа в Галичині.

По першій збірці вони склали другу збірку вже з ширшим матеріялом, яку назвали вони „Зоря". Основою сеї збірки були наші народні поезії, була розвідка про Богдана Хмельницького; далі йшла сатира на священиків нової доби, а поза тим твори Шашкевича, Головацького, Вагилевича та инших. Також зреформовано правопис.

Німецький цензор у Відні, куди післано ту книжку для цензури, не зважився сам дозволити на друк тої книжки, або заборонити її. Він признавав її літературну вартість, але добачав в ній нові політичні тенденції, направлені проти Поляків та Москвинів. Особливо в уступі про Хмельницького ясно виступали ідеї українського сепаратизму.

Він відіслав книжку до Львова, щоби там на місці більше компетентні чинники в українських справах дали своє рішення. Книжка попала там до рецензії професорови теольоґії о. Венедиктови Левицькому, який до кожної свіжої думки ставився ворожо. Перечитавши той збірник, він не поставився до нього так обережно, як чужий Німець, і не тільки рішучо осудив книжку, але й порадив Шашкевичови краще, замісць писати такі непотрібні книжки, студіювати більше біблію та церковну історію.

Крім того той о. Левицький, цей український духовний достойник, пішов ще далі та висловив підозріння, що Шашкевич хилиться до Росії. Цим кинуто на Шашкевича обвинуваченнє за зраду австрійської держави.

Довго тягнулася справа з цензурованням „Зорі", поки справа з цею не дійшла аж до львівського митрополита, який рішуче й гостро виступив проти таких книжок взагалі, що баламутять народні уми. Радив докладніще студіювати церковні науки ніж, мовляв, розбуджувати в Русинів симпатії до російського правительства і до православної церкви. Опінія такої високоавторітетної особи, як митрополит, відразу рішила справу з забороною друкувати „Зорю". На додаток у Шашкевича австрійська поліція перевела ревізію, до чого товчком була заява митрополита. Очевидно не знайдено нічого і Шашкевича не увязнено.

Але гурток молодих ентузіястів не падав духом і склав третю збірку, „Русалку Дністрову". Властиво кажучи, була це та сама „Зоря", але перероблена та змінена трохи. Найбільш дражлива стаття про Богдана Хмельницького була зовсім опущена.

Знаючи добре, що ні віденська, ні львівська цензура не пропустять і цього збірника, автори післали його ду Будапешту, на Угорщину. Там на протязі місяця угорський цензор дозволив її друкувати. Десь в лютім 1837. року „Дністрова Русалка" вже була видрукувана в тисячу примірників.

Побачивши друковану „Дністрову Русалку", львівський митрополит пізнав, що то перероблена „Зоря", яка його заходами була заборонена до друку. Він страшенно обурився, що автори добули дозвіл цензури в Мадярів. Тому митрополит негайно написав донос на Шашкевича й товаришів, обвинуваючи їх вже за державну зраду. До митрополита прилучилася львівська цензура і „Русалку" засудили знищити, а видавців потягнено до відповідальности.

Все-ж, як не намагалися львівські „просвітителі галицького народу" обвинити як найгострійше авторів, Відень, порозумівшись з Будапештом, обмежився лише до строгої нагани видавцям, що вони ввели в блуд пештенського цензора.

З тисячі видрукуваних примірників ледви чи сотка попала до рук читачів. Решта так і загинула. Це вже була друга ластівка відродження українського народа в Галичині.

Величезна заслуга Маркіяна Шашкевича і його товарищів в тому, що вони не побоялися уперто працювати над відродженням свого народа в той час, коли потужна рука галицького духовенства давила всі прояви свідомого народнього життя. Вони, виховуючись під безпосереднім впливом „осиного гнізда", як називав Головацький монастир св. Юра, де жив митрополит та инші достойники, вийшли з того гнізда не осами, а дійсними благовістниками свого народа.

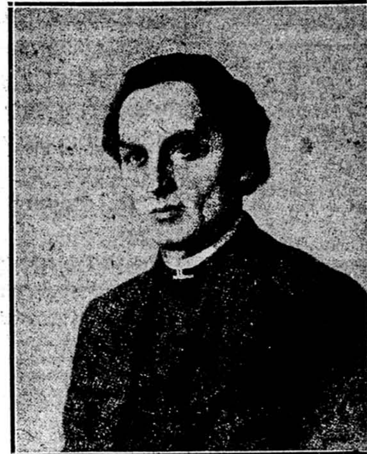
Маркіян Шашкевич.

ПІДЛИСЯ.

Шуми вітре, шуми, буйний,
На ліси, на гори,
Мою журну неси думу
На підліські двори.

Там спочинеш, моя думко,
В зеленій соснині,
Журбу збудеш, натішишся
У лихій годині.

Там ти скаже дуб старенький,
І один, і другий,
Як я жив там ще маленьким,
Без журби і туги.

МАРКІЯН ШАШКЕВИЧ.

Маркіян Шащкевич.

ЛИХА ДОЛЯ.

Ох! ти доле, лиха доле,
Гадино їдлива.
Переїлась моє щасте —
Гіренька годино!
Запустилась в мою душу
Журбу і розпуку,
Учинилась мому серцю
З гараздом розлуку.
Ой, місяцю, місяченьку,
Тихенько думаєш;
Моєй тяжкой недоленьки
Ти певно не знаєш!
Ой, не знаєш, ой не знаєш
І не будеш, знати:
Як то тяжко сиротинці
В світі погибати!
Сам не знаєш, ні сестричка
Звіздонька не скаже:
Як то гірко, сли недоля
Милий світ завяже!
Тобі хиба тілько смутку,
Що хмара насуне;
А радощів з зіроньками
Змежи вас не труне.

А мені ось на сім світі
Своє серце їсти:
Бо з недолев боротися,
Як під воду плисти.
Десь за морем, за горами
Мій гаразд здрімався;
Десь з безвістнй, темних лісів
Мій смуток пригнався.
Ой пригнався, тай вороном
Надо мнов літає;
Бє ми серце тяжким крилом,
Радість розбиває.
Вчора вечір чорна хмара
Мені говорила:
„Чудуєшся, побратиме,
Деся доля діла?
Твоя доля, то я була —
Я тя не минаю:
Вкривалам тя чорнов мраков
І тепер вкриваю.
І над гробом твоїм мраки
Ще мої повиснуть!" —
Така доля та нехай ї
Ясні громи тріснуть.

ПІВ-ПОБІДА ПІЛСУДСКОГО.

Що і говорити — послідна польська революція представляється для кождого, що цікавиться такими річами — дуже інтересно.

Високий військовий достойник, людина для своєї нації незвичайно заслужена а пущена своїми земляками з великими почестями та з великої вдячности — на зелену пашу — зривається, щоби між своїми земляками, котрі вже занадто розбрикались у назадницькому напрямі — зробити преці якийсь лад.

Приходить до завзятих боїв, прихильні йому полки відносять побіду, а він раптом вертає знову на терен законности і лише в міністерстві покликанім через конституційного інтерімістичного (тимчасового) презндента держави обіймає теку міністра війни. Цей военний виступ стоїть докищо біля 400 людям життя, а над 1,000 — каліцтва — але це байка; тепер будемо грати знова на законній скрипці, доки нові обставини не змусять нас поновно, щоби гармати заграли своїм басом нову военну мельодію.

Одним словом „чисто, ладнє, охендожнє" — як говорили колись старі Поляки, або „мендзи намі ніц не било" — як співав пізнійший польський поет.

Німці однак кажуть, що кров — це цілком особливий сок і неможливо, щоби пролята кров не викликала далекосяглих наслідків. Вони будуть, бо вони мусять бути, а мстива польська вдача вже найде двері, котрими вискочить зі свіжо наостреним ножем у руці. — Ми є — як писав Драгоманів по російськи рівно перед 40 роками „на кануне нових смут", котрі не знати — чи легко стравити потрафить велика та квола польська „ржечпосполіта".

Певна річ — Пілсудскі цим, що себе не оголосив зараз диктатором — зазначив дуже маркантно свою особисту безінтересовність, але велике питання, чи його половичне, нездецидоване поступовання принесе такі корисні наслідки для його „ойчизни", яких він сподівався по своїм — як кажуть Еспанці „пронунціаменто".

Та Пілсудскі — людина хитра і знає, що робить: він вже перед кількома роками, коли конституційно усталено як має бути вибраний президент держави — міг поновно стати її головою. Але він „пронюхав письмо носом" — він розслідив докладно розпалений до грани настрій польських націоналістичних сфер у цій даній хвилі, і волів висунути тоді наперед — **Нарутовича.**

Нарутович зістав президентом — і майже в тій хвилі поляг від кулі збожевіллілого від патріотично - вшехпольської дурійки фашиста.

І тепер він не дурний серед тої суматохи, економічної нужди та наглого упадку курсу злотого — пхати пальці межи двері та ставати польським диктатором. Най собі другі голову ломлять, а йому ліпше сидіти у міністеряльнім фотелю та звідтам дириґувати вичищеннєм польської армії з фашистівського ґенеральського сміття.

З ним однак буде правдоподібно таке, як з молодим практикантом у чарівника, описаним в одній балляді Ґетого: він навчився як викликувати духів, але не знав формули як їх назад у дучку загнати. Так і Пілсудскі: викликав „первокласну" (скажім за Москалями) розруху, але тепер не вміє її зліквідувати.

Бо таки говорім і сюди і туди: уряд Вітоса — який він там і не був — був урядом законним, а оружне виступленнє польського маршала — було очивидним бунтом проти законної влади. На такий бунт — є шибениця або розстріл.

І по такім бунті, по такім обильнім пущенню крови польському пацієнтови — ставати знову, так як би нічого не було — на законну почву — це якось не складається, це якось не до шмиги.

Клим Обух.

ДО ЧОГО ДОВОДИТЬ ТЕРПЕЛИВІСТЬ І ПРИМХИ.

Дрібне письмо, мініятурне вже в середньовічних часах подивляли як найбільше мистецтво. А то не таке легке. Треба для цього вправи й доброго ока тай терпеливости. Так приміром у Ванкувері живе чоловік, який на почтовій картці, призначеній для британської батьківщини, — написав 12 тисяч слів. Нормальним друком помістилася би ця скількість слів на дванацяти ґазетних стовпцях. Якийсь студент хотів перевисшити того мешканця Ванкувера, але не вдалося йому, бо помістив на картці всього лише 7 тисяч слів. Якийсь Данець виписав на відворотній стороні почтової марки 600 слів, то також не мала штука. Якийсь доцент написав досить обширну історію Америки на шкаралупі яйця, а цілий Отче наш уже нераз виписано на розкраяному зернятку пшениці, на перстені для печатання або на сотику. Ще инший чоловік провів багато літ над цим, щоби вимальовати на кістці з вишні 124 людські голови; побільшуючим склом можна їх було бачити зовсім виразно. Німецький музей давав йому за те зернятко 10 тисяч марок, але він не хотів продати.

ІВАН ФРАНКО.

НАЙМИТ

В устах тужливий спів, в руках чепіги плуга —
Так бачу я його;
Нестаток, і тяжка робота, і натуга
Зорали зморщками чоло.
Душею він дитя, хоч голову схилив
Немов дідусь слабий,
Бо від колиски він в недолі пережив
І в труді вік цілий.
Де плуг його пройде, залізо де розрие
Землі плідної пласт,
Там незабаром лан хвилясте жито вкрие,
Свій плід землиця дасть.
Чому-ж він зрібною сорочкою окритий,
Чому сіряк, чуга
На нім, мов на старці, з пошарпаної свити?
Бо — наймит він, слуга.
Слугою родиться, хоч вольним окричали
Багатирі його;
В нужді безвихідній, погорді і печалі
Сам хилиться в ярмо.
Щоб жити, він життє, і волю власну, й силу
За хліба кусник продає,
Хоч не кормить той хліб, і стать його похилу
Не випрямить, і сил не додає.
Сумує німо він, з тужливим співом оре
Те поле, оре — не собі,
А спів той — наче брат, що гонить з серця горе,
Змагатись не дає журбі.
А спів той — то роса, що в спеці підкріпляє
Напів-зівялий цвіт;
А спів той — грім страшний, що ще лиш глухо грає,
Ще здалека гремить.
Та поки буря ще нагряне громовая,
Він хилиться, проводить в тузі дні,
І земельку святу як матінку кохає,
Як матінку сини.
Байдуже те йому, що для добра чужого
Він піт крівавий лле,
Байдуже те йому, що потом труду свого
Панам панованнє дає.
Коб лиш земля, котру його рука справляла,
Зародила опять,
Коби з трудів його на других хоч спливала
Небесна благодать.

* * *

Той наймит — наш народ, що поту лле потоки
Над нивою чужою.
Все серцем молодий, думками все високий,
Хоч топтаний судьбою.
Своєї доленьки він довгі жде століття,
Та ще надармо жде;
Руїни перебув, татарські лихоліття,
І панщини ярмо тверде.
Та в серці, хоч і як недолею прибитім,
Надія кращая жиє —
Так часто під скали тяжезної ґранітом
Нора холодна бє.
Лиш в казці золотій, мов привид сну чудовий,
Він бачить доленьку свою,
І тягне свій тягар, понурий і суровий,
Волочить день по дню.
В століттях нагніту його лиш рятувала
Любов до рідних нив;
Нераз дітей його тьма-тьменна погибала,
Та все він пережив.
З любовю тою він, мов велетень той давній,
Непоборимий син землі,
Що, хоч повалений, опять міцний і славний,
Вставав у боротьбі.
Байдуже, для кого — співаючи, він оре
Плідний, широкий лан;
Байдуже, що він сам терпить нужду і горе,
А веселиться пан.

* * *

Ори, ори й співай, ти велетню, закутий
В недолі й тьми ярмо!
Пропаде пітьма й гніт, опадуть з тебе пута,
І ярма всі ми порвемо!
Не даром ти в біді, пригноблений врагами,
Про силу духа все співав,
Не даром ти казок чарівними устами
Його побіду величав.
Він побідить, порве шкарлющі пересуду —
І вольний, власний лан
Ти знов орати меш — властивець свого труду,
І в власнім краю сам свій пан!

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ

(За місяць май, 1926).

ПРИХІД:

1) З переносу з попередного місяця		$176.91
2) Прихід в маю		442.25
Разом		$619.16

РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Рідна Школа	$200.00	
2) Інваліди	100.00	
3) Політичні вязні	75.00	
4) На памятник Івана Франка	50.00	
5) На тов. „Просвіта" у Львові	25.00	
6) Кошта посилок і письм	5.75	$455.75
б) Кошта дороги предсідателя і секретара		14.00
в) Кошта вдержання канцелярії		25.00
г) Платня секретара		20.00
Разом		$514.75

ЗІСТАВЛЕННЄ:

Прихід в маю	$619.16
Розхід	514.75
Остає в касі Обєднання з днем 31 мая	$104.41

Обєднанне Укр. Організацій в Америці.

СПІВ ТО ЗДОРОВЛЯ.

Спів має на людський організм взагалі дуже добрий вплив, більший як то загально думають. Передусім на віддих і на його орган — лехки (легені). При звичайному вдихуванню і видихуванню відновляються лише частини воздуха, що є в лехких, менше-більше сема часть. Щойно коли віддихаємо з напруженням, дуже глибоко, приміром при мандрівці в горах (туристика), легки наповнюються воздухом аж до самих своїх кінчин. Вентиляцію в лехких можна до деякої міри порівняти з вивітрюванням кімнати. Коли вивітрюємо лише поверховно, коли приміром відчиняємо тільки одну половину вікна, тоді ніколи зовсім і скоро не заступимо зіпсованого внутрішнього воздуха чистим зовнішнім. Противно є, коли повідчиняємо всі вікна. А цей воздух, що остається в середині, є змішаний з трійливими ґазами (вугляна кислота, вугляний квас — acidum carbonicum) й тому шкідний для орґанізму, зате достаточна вентеляція легенів при глибокому віддиханню достарчає доволі так дуже потрібного кисня. Вправляючи все груди вдиханням і видиханням, можна збільшити силу обему легенів, отже скількість воздуха, який легені втягають при віддиханню. Для цього не потрібно якоїсь спеціяльної методи; вистарчить методичний спів, при якому не лише збільшується обем легенів, але й знаменито виділюється зіпсований воздух. При правильному співі не скорше віддихаємо наново, поки не зужиємо як слід воздуха, який вже є в легенях. Обєм легенів пересічного чоловіка виносить 3,200 кубічних центиметрів. Зате по словам д-ра Барта співаки за одним віддихом можуть видихати 5000 кубічних цн. воздуха, співачки 4000 куб. цн. Тенор д-р Ґунц умів відспівати за одним віддихом цілу Шуманову пісню „Рожа, лелея".

Коли віддихаємо звичайно, поверховно, то це шкідне передусім для олегочної. Як при поверховному провітрюванні кімнати, старий, зіпсований воздух задержується по кутах і під обстановкою, таксамо в олегочній воздух лише незначно відновляється, помало прибуває тут дуже мало кисня або й зовсім не доходить він сюди, тканки робляться податними на заразки недуг. Тому майже все там зачинаються всякі занедужання, починаючи від легкого бронхітіс аж до тяжкої туберкульози. Лише глибокий віддих вповні вивітрює олегочну, найнебезпечнійше розплодове місце сухітничих бацилів. Коли (при співі глибоко віддихаємо), то легеням допроваджуємо також багато більше крови, а збільшене виповнювання кровю якогось орґану, то один із найліпших охоронних і лічничих засобів проти чахотки.

Коли легені при глибшому віддиханні втягають у себе більше кисня, то самособою й кров значно поліпшується. Це передусім важне для малокровних дівчат. Тому вони повинні співати як найбільше. Самособою, грудей не слід стискати тісним одягом.

Тому, що віддихаючи глибше прискорюємо обіг крови і розширюємо жили, то спів скріпляє також надівсе мязи серця. Це масаж серця.

Збільшена вентиляція легенів, то — так сказати — паляч соків, які переварюються. Вентиляція ся спричиняє прискорення обігу крови, збільшення загальної переміни матерії, а тимсамим збільшення потреби відживлювання. Тому — звичайно — співаки мають добрий апетит. Лікар д-р Німаєр подає приміри, що співаки завдяки співови збільшили вагу свого тіла з 45 на 80 кг.! При співі мусимо ворушити грудною перепонкою (плівою), а також жолудок є тоді в русі, тому це є свого рода масаж жолудка, травлячих орґанів. На забурення в травленню нездужають переважно жінки (бо у них віддихання грудною перепонкою є слабше, а також з причини ґорсету). Також нездужають на забурення в травленню мужчини, які мусять більше сидіти. Вони нездужають на забурення крови й жовчі. В усіх тих випадках, щоби перепинити недугу й щоби лічитися, порадно є співати правильно.

Вправи в віддиханню є заразом вправами віддихових мязів. При напруженім співі працюють майже всі мязи шиї і кадовба. Випростовується хребетний стовп, бо при співі все стоїмо випростовані. Хто бачив, щоби співак чи співачка держалися похило, криво? Так отже спів становить заразом руханку мязів, а це значно скріпляє всі мязи тіла. Недостаточне віддихання спричинює передчасне окостеніння грудних хрясток потім вони на старші літа з браку елястичности утруднюють віддих. А коли правильно співаємо, то збільшуємо елястичність грудних хрясток і грудна клітка постійно поширюється. Завдяки співови не лише вміємо просто держатися, але й ціла постава тіла набирає гарнійшого вигляду, під мистецьким оглядом.

Правильний спів є отже заразом фізичними вправами, має благородний вплив на здоровля. Люде півсвідомо це вже здавна знали. Тому то при співі, при піснях люде веселійші, фізично почуваються ліпше. І спів підчас походу (знаємо, що козаки, Запорожці співали машируючи) не лише служить для забавки: він збільшує заразом силу машируючих.

ВІЙСКО І ВІЙСКОВІСТЬ.

Війна в нинішних часах передусім є великанською технічною орґанізацією. Скриті її причини часто є економічної натури. Анґлія, вікторіянської доби, вела більше як двацять воєн. Нині війна не є змаганнями одиниць. Зате давно дуже уважали на добір вояків. Еліта староримської армії — відділ Цезарових преторіянів — складався з мужчин принайменше 172 цм. високости. Найвисшими жовнірами в Европі були в новійших часах, вербовані по всіх краях (часом заманювані підступом або силою) — ґвардійці пруського короля. Прибічна ґвардія короля африканського племени Мсінґа, складалася виключно з вояків показного росту, два метри. Мужчини такого росту серед білих рас належать до рідкости. Прибічних кірасієрів італійського короля мусілося рекрутувати виключно споміж півгерманського населення Фріявлю.

Якимиж маленькими в порівнанні з нинішними арміями здаються нам старинні армії! Потуга, якою розпоряджав Олександер Великий, завойовуючи Азію, не перевисшала ніколи 40.000. Війска, якими Фридрих Великий заняв Шлеськ, не були більші від нинішньої одної дивізії піхоти. Зате дуже рідким є прим. такий факт у новітніх часах, як зайняття міста Преторії (в 1877. році) підчас анектування Трансвалю Анґлійцями — відділом усього з 25 людей.

А скільки то людського життя коштували давні війни, які прославили імена давних полководців! Прусія в році смерти Фридриха II. мала армію, на яку складалось понад 3 процент усіх її мешканців. А які суми зїдали війни! Фридрих, котрий, як ніхто другий, умів кошти ведення війни перекинути на противника, всеодно за саму семилітню війну заплатив 153,880.-205 талярів, суму, на ті часи, дуже велику. Коли Злучені Держави воювали з дикими Індіянами на Флориді — говорили втаємничені, що кождий вбитий противник коштує державу 10.000 долярів. Навіть виграна війна коштує багато. Так прим. у французсько-пруській війні 1870/71 року населення Німеччини жертвувало добровільно 56 міліонів марок золота, але в заміну зате стягнено контрибуції 5 міліярдів франків.

Побіда міститься в ногах — сказав хтось. Великий вожд Татарів, котрий сплїндрував половину звісного тоді світа, завдячує побіди скорости, з якою порушалися його орди. Так прим. він промандрував до 5 місяців, в околицях зовсім позбавлених доріг — 2000 км. Полководці уладжуються часом вигіднійше, але прим. Наполеон усе зносив труди як звичайний вояк. Зате один анґлійський ґенерал свої особисті річи казав помістити на 300 верблюдах, які ступали за армією.

І краї терплять дуже під тягарем війни. Ґенерал Адам Пфіль (у 30-літній війні) казав пустити з димом 800 чеських сіл. У війні републики Перу проти решти Південної Америки покликано до зброї всіх мужчин від 16 до 65 літ. Вкінці осталися самі жінки — ледви в сорочках і вони тягнули гармати. Повстання т. зв. Тейпінґ у Китаї коштувало життя яких 20 міліонів людей. Але донедавна ще мала відносно скількість людей гинула від самої зброї. До 1866. року число вояків, які згинули від пошестей, більше було від тих, що їх убив неприятель. Боротьба ручним оружям належить до минувшини. Завдяки тому прим. на яких 400 крісових вистрілів числиться пересічно ледви одного раненого. Перед світовою війною — в японсько-російській війні: на сто ранених умірало пересічно трьох. Але бувають на війні річи гірші від смерти. Підчас повстання в т. зв. південно-західній Африці, 5 процент кольоніяльних війск збожеволіло. До того без сумніву мусів причинитися клімат, погубний для Европейців.

Хоч призначення збройної сили є поважне й почесне, часто великі пани і монархи (головно в XVIII. столітті) вважали війско забавкою, що мало заспокоювати їх примхи. До російського полку литовської ґвардії приймали давнійше прим. лише вісповатих, а цар Павло I., звісний зі своїх дивацтв, у полку свого імени толерував жовнірів із задертим (кирпатим) носом — бо він сам мав такий ніс. Цар Микола I. впав на думку, щоби його кіннота носила штани зі шкіри видри, а се спричинило майже повне винищення того звіряти. Які то ріжні дивацтва можна подибати в умундируванні передусім давних армій. Так прим. лише ґенерали в пруськім війску мали „привілей" ходити в чорних штанах. До 1840. року в англійській армії заборонено було носити вуса, потім ні з сього ні з того введено звичай носити вуса. Російські рекрути не могли носити біноклів, лише окуляри. Останній гесенський курфірст, Вільгельм, приказав своїм урядникам і офіцирам так виголити вуса й бокобороди, щоби разом узяті творили букву „W".

У державах неустійнених внутрішніх відносин, також війско складається з найгірших чинників. В армії Злучених Держав, у війні північних стейтів проти південних (т. зв. сецесійній), веденій задля скасування невільництво — був „кабаретовий" полк, що складався зі співаків театриків, компанія барберів і компанія старих кавалерів. Ще більше опереткові відносини бувають нераз у південно-американських і африканських державах. Параґвайська кіннота Асунсіон зовсім пригадувала пруських драґунів, з тою „маленькою" ріжницею, що не мала — коней. Ще цікавійший є відділ „кавалеристів" у Монровії, столиці муринської републики Ліберії. Бо то держава, на котрої цілому просторі нема ніодного — коня! Та нема що дивуватися або підсміхатися. Таж не так давно ще на маневрах англійської територіяльної армії коней для артилерії позичали — з випрягання омнібусів.

Іван Франко.

ЛЕСИШИНА ЧЕЛЯДЬ.

I.

Пречудний літний поранок. В холоднім легенькім вітрі ледви-ледви леліється широкий лан жита. Жито — мов золото. Колосся, наче праники, аж похилилося під вагою зерна та перлових крапель роси, що позвисали з кожної стебелинки. Стебла стоять високі та рівні, жовті і гладкі між зеленим листем повійки, полетиці, осету та иншого буряну, що стелиться сподом. Де-не-де видніється з-посеред того золотого, шумлячого моря синє чаруюче око блавату або квітка куколю, або дівоче, паленіюче лице польового маку.

Зійшло сонце. Зацвіркотали сверщки на всілякі лади, забреніли великі польові мухи, затріпотались рябі мотилі по-над колосистим морем. Природа ожила. Вітер подув сильніще, подув теплом із сторони лісу і зачав стрясати срібну росу з трав і цвітів.

В селі піднявся гамір, закипіло життям. Вигін зарябів від худоби, котру гнали на пашу. За худобою йшли заспані та немиті пастухи. Де-котрі лишень, котрі вспіли вже й поснідати, співали весело, гойкали та вилускували батогами, женучи свій товар.

З хат закурився дим. Господині топлять зараня, щоб скоро зварити обід, — молодших виправляють у поле.

Тільки у старої Лесихи не куриться зо стріхи. Хоч там їх три: стара, донька Горпина і молода невістка Ганна, але вони таки ніколи рано не топлять, все ввечері. Вечером спечуть та зварять, що там треба, — а ввесь день божий не дбають. Запопадні господині, хоч куди!

Газдівство у старої Лесихи несогірше. Хата хоч стара, та ще сильна; будиночки нові, просторі і охайні, худібка красна, що Господи, гладке кожне, мов слимак. Пасіка також по смерти небіжчика Леся не пішла ніворотом. Лесиха приняла старого діда жебручого Зарубу в хату, обшила, обхамрала, — та й уже старий літом і пасіки пильнує, і коло хати найменшої крихіточки допантрує.

Лесиха була й справді жінка дуже господарна та запопадна. Сукриста дуже та тверда. Бувало, як на що завізьметься, то хоч рака лазь, все поставить на своїм. Хоч волосся в неї вже й сивіло та лице її було червоне і здорове, як цвикльовий буряк. Облесного й масного язика в неї не було. Зате говорила все уривисто і якось гнівно. Жарту або якого иншого радого та щирого слова не чув від неї ніхто. Кожному, аби хто, уміла дотяти своїм гострим язиком. Правда, — кажуть, — не з добра вона така й стала. Небіжчик Лесь, повідають, убивав її тяжко за молодих літ, прибивав кілком за косу до лави й бив... З горя вона тоді нераз і напивалася, і той звичай остався у неї ще дотепер, хоч ніколи пянство не довело її до того, щоб розтренькувала та прошастувала гірко запрацьоване добро. Як пила, то пила сама. В її хаті ані в селі ніхто від неї ніколи й не понюхав порції горівки. Стара Лесиха була дуже тверда і скупа.

Гнат Лесишин довго не міг оженитися. Ні одна дівка в селі не хотіла йти за нього. Не знати, чи тому, що був такий злий та забіяка, чи тому, що такий поганий. Волосся червоне, очка маленькі, хитрі, як у якого Татарина, сам великий, голова, як макітра, а уста, мов подушки, такі повіддувані. Ну, не про те річ, — най його там божа Мати судить! — але досить на тім, що нікотра дівка не хотіла за нього йти. Ще — не знати як і чому — плели щось люди, що Гнат не зовсім має чисті пальці, не раз там крізь них і де-що чуже прослизнеться. Не знаю як де, а в нашім селі вже нема гіршої ганьби, як коли кого обнесуть як злодія! Таке було і з Гнатом Лесишиним, тому то не міг він довго оженитися. Нікотра не хотіла йти за нього.

Але вкінці трафилася таки одна — Ганна Тимишина. Пішла вона за Гната, та на своє горе. Бідна сирота без вітця, без матері, тільки й віна внесла в Лесишину хату, що свої чорні брови, карі очі та двоє рук робучих та терпеливе, слухняне і покірливе серце. Ой зазнала-ж вона долі за Гнатом! Не минув рік, а вже стала щезати її краса, погасати блиск ока, хилитися до землі вродлива голова! Звичайне — гризота, сварка та бійка! Кого вони не пригнуть до землі, не позбавлять веселости?...

І от вам уся Лесишина челядь. Ага, був ще у Лесихи хлопчина наймит, Василь, що пас худобу. Його прозивали Галаєм, бо вічно, скоро вжене худобу в ліс, галайкоче, та галайкоче, і не вгаває на волосок. В одній хвилі і коломийки задробить, і думки затягне, і весільної, і з псавтирі та гласів церковних. Не був він письменний, все те переймав зо слуху, і аби вам одну співанку умів скінчити. Голоси та співанки плелися в його голові в якімось дикім неладі і моталися, мов клочча сіна в буйнім вітрі. Вони не займали, а тільки заглушували його. Він тоді не тямив про світ і про себе. Худоба брела ніворотом. А як хто инший співав, то він не любив слухати. Сказано, якийсь тумановатий. З чого йому таке пішло, Бог знає. Може також з нужди та бійки. Ой, бо то й натерпівся він усякого лиха, відколи померли його родичі на холеру. Вони, кажуть, були багатенькі і пестили дуже свого Васильчика. Смерть забрала їх нагло одного дня, — Васильчик перейшов у чужі руки, а чужі руки, звісно, не гладять! Били його, бо був розпещений, упертий, лінивий. Вигнали з нього ті хиби, та заголомшили молоду голову, затоптали останню искорку дитинячої свободи і живости. Маєток зслиз у чужих руках, мов сніг у воді, а Василя дали на службу до старої Лесихи. Ой, не рай же він і тут найшов!

(Дальше буде).

ПРОТОКОЛ РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ

ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА; яке відбулося на днях 17.—20. лютого 1926 р. в гол. канцелярії У. Н. Союза, 83 Гренд Ст., Джерзи Сіті, Н. Дж.

(Докінчення).

(11)

Просьби о запомогу з фонду запомогового.

Стефан Дяк, від. 1., утрату ноги, ухвалено $250.00, згідно зі статутом параґраф 167.

Юрій Кирпчар, від. 16., в домі божевільних, запомога жені і дітям $100.00.

Михайло Сидор мол., довголітний член, в домі божевільних, ухвалено заплатити місячні вкладки за рік 1926. $13.00.

Андрій Фоца, від. 77., хорий чотири місяці, ухвалено $25.00 в дорозі ласки.

Андрій Тиник, від. 78., хорий на сухоти, ухвалено суму $50.00.

Стефан Лещишин, від. 99, в домі божевільних, ухвалено $100.00 на руки Братства для дітий.

Стефан Хеть, від. 102., хороба внутрішна, ухвалено суму $50.00 як що викінчене свідоцтво лікарське викаже, що член дійсно хорий. Сю справу припоручено головній місто-предсідательці до провірення.

Павло Стецик, від. 103., на каліцтво руки ухвалено $50.00.

Макар Заверуха, від. 122., запомога відкинена головним екзекутивним комітетом в вересні 1924. тому, що хороба сего члена була до вилічення, а відділ зі своеї каси не виплатив всеї запомоги. Головний контрольор О. Рекрут представив його критичне положенне з просьбою о уділенне запомоги в дорозі ласки. Ухвалено $25.00.

Розалія Сорока, від. 155., хора від пару літ, ухвал. $50.00.

Іван Жарський, від. 170., хорий від трох місяців, ухвалено в дорозі ласки суму $25.00.

Паранька Костів, хора від шість місяців, самотна, ухвалено $25.00.

Микола Білик, від. 179., покусаний псом, хорий від трех літ, ухвалено $75.00.

Гілярій Борецький, від. 201., в домі божевільних, ухвалено $75.00.

Анна Кіцак, від. 202., утрата зору обох очий. Згідно зі статутом запомога вичерпана при виплаті суми $200.00. Ухвалено жертвувати суму $46.00, а то суму $25.00 як жертву в дорозі ласки і місячні вкладки за цілий рік в сумі $21.00.

Іван Ропко, від. 206, хороба внутрішна, хорий від 7 місяців, ухвалено суму $50.00.

Михайло Боднар, від. 206., покалічений в ногу, хорий від 7 місяців, ухвалено $50.00.

Текля Станкевич, від. 216., хора на задуху, ухвалено $25.00 в дорозі ласки.

Михайло Гусір, від. 221., хорий від 11 місяців на параліж. Згідно із статутом голов. екз. комітет запомогу відмовив, бо хороба почалась перед роком членства в У. Н. Союзі. На поновлену просьбу відділу ухвалено одноразову жертву в дорозі ласки в сумі $25.00.

Михайло Ковалькевич, від. 223., покалічений від 8 місяців, ухвалено $50.00.

Еміль Балицький, від. 332, хорий на сухоти, ухвал. $75.00.

Олекса Януш, від. 365., покалічений, хорий від 7 місяців, ухвалено $50.00.

Порушено справу допомоги з фонду запомогового для п. Михайла Полянського, а зглядно його сина на викінченне студій. По довшій дискусії сконстантовано, що справа ця до фонду запомогового не належить. Справа та відноситись буде до фонду народного, як просьба о стипендію, як що п. Полянський представить відповідні свідоцтва і запоруку відділу, що запевнить зворот такої степендії так, як під такими услівями степендії видаесь.

П. О. Рекрут представив просьбу о запомогу на викінченне студій для Т. Ірзи. Справу сю відпоручено до степендій о скілько збересь відповідні фонди і потрібні запоруки.

Перечитано просьбу і переглянено свідоцтва п. Василя Онишків, студента прав і члена і бувшого делеґата У. Н. С.

Перечитано просьбу Михайла Чемерис і Ярослава Чемерис, членів від 300, і Антона Батюка з від. 46 о степендії на викінченне студій.

В виду того розвелась дискусія що до способу уділювання таких степендій і зворотів тихже. Сконстантовано факт, що на тисячі долярів розданих позичок для степендистів, тілько незначна часть уважала своїм обовязком чести степендії взернути. Велика часть гроший до днесь не звернені.

На поставлене і поперте внесенне ухвалено, щоби просячий о степендію постаравсь о запоруку двох людий, які мають реальности, і таку запоруку зложив у відділі, котрий степендію відпоручати буде до уділення. Місцевий відділ і ручителі вповні будуть відповідати за зворот такої степендії враз із процентом.

В загальній дискусії над просьбами о запомогу з фонду запомогового У. 7. Союза сконстантовано, що многі відділи не здають собі справи, що з сего фонду уділяеся запомоги тільки вразі каліцтва або невилічимої слабости. В многих случаях удаються по запомогу з головної каси як лиш член зголоситься, не могучи провірити, чи се дійсно невилічима хороба, та недавши вперед відповідної запомоги з відділової каси запомогової. В виду того на формально поставлене внесенне ухвалено, що просьбу о запомогу з головної каси, в случаю невилічимої слабости тілько, можна брати під розвагу, коли внесена що найменче 5 місяців після занедужання члена. Відділи, в котрих члени додатково оплачують на запомогу коротко тревалої слабости, зглядно коротко тревалої нездібности до заробкування, не можуть відсилати членів по запомогу до головної каси, не вичерпавши належної запомоги з каси відділової.

Задля пізної пори засіданне формально перервано до слідуючого дня.

ТРЕТИЙ ДЕНЬ ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. С.

Засіданне ранішне.

Комітет пятьох, що мав зладити плян, як поправити Свободу, заявляє, що між ними не прийшло до спільного порозуміння, а се тому, що нараджувалися в тій справі в двох осібних ґрупах, в одній двох, а в другій трох членів, кожда з відмінним поглядом і відмінним пляном.

Вислухавши обі сторони, сконстантовано, що в дійсности нічого нового не видумано, жадного пляну на поправленне Свободи не предложено, а противно, обі ґрупи ствердили, що Свобода повинна бути такою, якою була до конвенції і якою остаеся дальше. Менча ґрупа свій погляд уложила в форму резолюції, яку однак як таку, що нічого нового не плянуе, признано невмісною, після чого приступлено до денного порядку, а то до віднолення дискусії над редакцією Свободи.

Д. Братусь пропонує, щоби редактори в тій дискусії не забирали голосу. С. Ядловський, щоби редактори, як в тій справі найбільше компетентні, аби говорили тільки не голосували.

На внесення І. Каштанюка, поперте д. М. Угорчаком, ухвалено над предложеннями прийти до денного порядку, розділивши дискусію на дві части, а то технічні справи редакції і поправа Свободи.

Поправа Свободи:

Р. Слободян, щоби редактори більше писали в справах організаційних і заправляли дописувателів на організаційні теми писати.

М. Угорчак твердить, що коли нема таких, щоби безплатно дописували, то старатися заінтересувати відповідними нагородами. Понадто Свобода повинна писати дещо для дітий.

С. Ядловський пояснює, що Свобода за його почином робила ріжні спроби виробити собі власних дописувателів без успіху. Думає однак, що в тім напрямку треба й дальше намагати, бо Свободі конче потрібно мати новинки з українського життя із всіх сторін Америки, щоби була інтереснійшою. Наші люди затяжкі до писання дописий, звичайно пишуть тоді, коли їм що-небудь, чи хто-небудь дошкулить, що й було жерелом процесів Свободи. Дописий інтересних і пожиточних поки-що дуже мало, та се не значить, що зі сторони так редакції, як і адміністрації в тім напрямку не робиться нічого, або що нема виглядів на поправу таких обставин.

В. Гришко домагається, щоби Свобода поміщувала некрольоги померших членів в такім порядку, як трафляються случаї смерти членів, так як се робиться в деяких случаях. Однак в дискусії над сею справою сконстантовано, що повідомлення про смерть членів наспівають з разу недостаточні для зладження некрольогу помершого, а коли вже збиреться всі дати і смертний лист, то звичайно вже запізно на оголошенне того матеріялу. Часто трафляеся, що в кількох днях гол. уряд може зібрати не лиш все потрібне до зладження некрольоґу, але й виплатить суму обезпечення, однак частійше буває, що відділ з такими справами отягаеся з ріжних причин по кілька тижднів або й місяців. Константується потребу уліпшення повідомлень про смерть членів, що поручається гол. канцелярії перевести.

Т. Михальчук для поправи Свободи пропонує отворенне спортового кутика для доростаючої молодіжи. До того потрібно, аби з ріжних сторін про спортовий рух української молодіжи в Америці дописували. Дальше твердить, що Українці добре розуміють, що то є платні оголошення та що ґазета за оголошення не відповідає і тому нема потреби ограничування оголошень і приходу за них.

Д. Братусь і Ст. Матчак не годяться з політичною орієнтацією Свободи, а О. Рекрут з виступами проти православія.

Над всіми висше наведеними жаданнями, проектами і закидами вивязалася довша і горяча загальна дискусія, в якій не обійшлося без обвинувачень одних другими за попиранне одної партії, а непризнаванне другої, за консерватизм, за католицизм або православе, за попиранне Обєднання, за непризнаванне Оборони, за „верченне із середини", за непризнаванне напрямку, наданого конвенцією, і т. п. В тій горячій дискусії не обійшлося без образи і перепрощень, та вкінци сконстантовано, що Свобода остаеся такою, яку конвенція одобрила і якою ширший загал членів її мати хоче, що як нічого в світі так і Свобода не є довершено досконалою, але робиться, що можливо, аби вона була ліпшою, що недостачі були, є і будуть як і стремління до поправи. Що треба зробити все, що в нашій можности, аби вдоволити слушні домагання.

Редактор О. Ревюк, дійшовши до слова, признає, що така щира дискусія над поправою Свободи приносить їй велику користь, бо виказує не лиш браки і потребу поправи, але дає ріжні пляни і способи поправи. Тільки в такій щирій і всесторонній дискусії можна пізнати, хто критикує на те тільки, аби ширити негодованне, а хто критикує на се, аби дійсну поправу дораджувати. В такій дискусії чуєсь не лиш досаду, але й щиру пораду. З сеї дискусії виходить, що о скільки такі домагання, як зміна політичного напрямку назначеного конвенцією, є зовсім невмісні, а навіть шкідливі, бо провокуючі, так з другої сторони домагання виробляти провінціональних власних кореспондентів, кутик діточий, спортовий для молодіжи, організаційний для організаторів і много інших побіжно згаданих корисних проєктів, треба старатись переводити. Много з того редакція може сейчас переводити, однак більшість проєктів редакція зможе перевести тільки за допомогою ширшого загалу членів, дописувателів, учителів, спортовців і др., для того, дякуючи за ласкаві поради і вказівки, просить і о поміч.

Менаджер С. Ядловський жадає, щоби засіданне висказалося в справі номінації шефа Свободи.

Редактор В. Лотоцький заявляє, що з приводу недуги і перепрацьовання змушений редакцію Свободи опустити, наміряє повернути до старого краю. Має неполаднані претенсії фінансові до Свободи, яких поладнанне помоглоби йому той намір виконати.

Д. Братусь пропонує, щоби Екзекутива ті претенсії провірила і евентуально полагодила. С. Матчак противиться сьому.

На внесенне М. Угорчака, поперте Г. Пипюком, ухвалено, щоби Екзекутива сама справу номінації шефа редакції без дальшої проволоки полагодила і згідно з статутом в редакційний комітет уконституувалась.

На денний порядок поставлено справу Обєднання.

д. Т. Грицей, константуючи висказані в часі дискусії над поправою Свободи негодовання на адресу Обєднання Українських Орґанізацій в Америці, стверджує, що нема рації Обєднанне осуджувати ані з него виступати, бо ні конвенція, ні відділи, ні члени недомагаються того. Се, що тут говорилося проти Обєднання, є тільки дисорґанізаційною пропаґандою, яка в орґанізації бушувала, ще як Обєднання не було і буде бушувати, як Обєднання не буде. Тут не о політику ходить, бо українську політику робиться на Україні, а не в Америці, тут ходить лишень о жебранину на поміч старому краеви. Обєднанне не робить політики, а лиш гуманну роботу. Сі виступи не є проти Обєднання, але проти гуманної роботи; вони бували і передтим і коштували орґанізацію немало гризоти і сирітського та вдовиного гроша. Се є диструктивна пропаґанда протиорґанізаційна, яка поборювала і буде поборювати все, що балвохвальчо не підчиняеся її лідерам. На щастє ми живемо на вільній демократичній земли, де така пропаґанда, що правда, може дошкулювати, але зовсім не є ґрізною. Жаль тільки, що в нас самих замало такту і поваги та через те вона аж тут до нас заглядає, щоби бушувати. Та дарма. Коли що іншого не стане на перешкоді, то Обєднанне буде істнувати, а У. Н. Союз його попирати що найменче до слідуючої конвенції.

Д. Братусь пропонує, щоби справу, чи попирати Обєднанне, віддати під референдум членів.

О. Рекрут, щоби контрольна комісія У. Н. Союза контролювала діловодство Обєднання.

І. Каштанюк заявляє, що загальне голосованне членів переводиться на підставі одноголосної ухвали цілого головного уряду, або на домаганне більшости всіх членів У. Н. Союза, але не на забаганку одного або двох хочби й головних урядників.

С. Ядловський ще раз пригадує, що стосунок орґанізації до Обєднання був одобрений конвенцією, отже правними заступниками всіх членів, і тому жаданне осібного референдум членів є в сю пору, що найменче невмісне. А що до контролі, то не лиш контрольна комісія У. Н. Союза, але кождий член всіх тих орґанізацій, що до Обєднання належуть, мають приступ і право діловодство Обєднання контролювати, однак мусять се робити на власний кошт, бо Обєднанне на такі експенси фондів немає.

На внесенне І. Каштанюка, поперте С. Ядловським, ухвалено сю дискусію замкнути і приступити до порядку денного.

На пропозицію Д. Братуся на денний порядок поставлено справу сталих дописувателів Свободи.

Гол. радний Д. Братусь пропонує, щоби на місце д-ра Мишуги дібрати старокраєвих дописувателів. Цю пропозицію підтримує гол. радний С. Матчак, мотивуючи, що дібранне більше старокраєвих дописувателів зробилоб Свободу більше інтересною. В довшій дискусії над сею справою сконстантовано відтак, що Свободі дописувателів старокраєвих не бракує. Їх змінюеся і добираєся заедно. Однак задля незнання американських відносин, вони негодні тут всіх вдоволити. Так редація як і адміністрація цею справою особливо займається. Дискусія виказала і се, що і ця пропозиція ставиться не в користь Свободи або У. Н. Союза, але в партійнім інтересі проєктодавців і тому формально перейдено над сею справою до денного порядку.

СПРАВА ДОМУ У. Н. СОЮЗА.

І. Каштанюк заявляє, що в домі У. Н. Союза не тільки нема відповідного, але цілком місця бракує для гол. канцелярії У. Н. Союза. Гол. канцелярія складаеся з одної кімнати з трома побічними перегорідками, які є так заставлені шафами на акта і бюрками, що нема де рушитися. В тім затарасованім поміщенню працює чотири особи. З новими родами обезпечення потрібно більше шаф до файловання актів і ведення нової системи і на це вже місця ненайдеться. Всі другі кімнати дому У. Н. Союза є так само затарасовані, так що вже тепер не лиш бракує місця, але небезпечно з огляду на тягар. Стелі і стіни зарисувались. Так, що хоч доси яко-тако містимося, треба конче подумати о відповіднійшім місци в найблисшій будучности.

Д. Братусь заявляє, що колиб прийшлося переносити, то найліпше до нюйорського стейту, зглядно до міста Ню Йорк.

О. Рекрут освідчає, що контрольна комісія знайшла теперішне поміщенне інституції для дальшого розвою невідповідним і поручала вже Екзекутиві над сею справою подумати.

Менаджер С. Ядловський каже, що й для друкарні се поміщенне вже не вистарчає, а кімната редакції зовсім невідповідна, думає однак, що нове купити буде легко, розходиться тільки, аби старе продати. Уважає також Ню Йорк за найвідповіднійший, з огляду на лекші пресові закони і асекураційні, а також на більший бізнес для друкарні.

Гол. містопредсідатель М. Угорчак противиться переношенню інституції з Джерзи Сіті до Ню Йорку. Каже, що комунікація з Ню Йорку є дешева і блисша як прим. ґори міста Ню Йорку з долиною. Що поміщенне в Ню Йорку булоби в десятеро доросше. Що в Джерзи Сіті маємо вже вироблену репутацію і значінне, будучи одною з найбільших інституцій, а другою найбільшою ґазетою в місті. В Ню Йорку мибся згубили. Впрочім ми вже були в Ню Йорку і ще недавно друкарняного бізнесу пробували з таким результатом, що ледви без втрати його могли позбутися. Дальше заявляє, що наразі потреба відповіднійшого поміщення, а не переношення в інший стейт і місто і тільки се треба брати під розваґу.

Гол. радний Т. Михальчук попирає виводи д. М. Угорчака, а за ним і більшість присутних урядників.

На внесенне С. Матчака, поперте О. Рекрутом, ухвалено, щоби Екзекутива постаралася продати теперішний дім і купити більший в іншим місци, як найкориснійше для орґанізації і після опінії та згоди членів головного уряду, можливо як найскорше.

Допомога рідному краеви з нагоди річного засідання.

З давна практикуеся звичай, чи то з нагоди конвенції, чи річного засідання головного уряду, давати жертви старому краеви.

Після дискусії над сею справою, в якій брали участь всі без виїмку головні урядники У. Н. Союза, на внесенне д. Гр. Пипюка, поперте д. Т. Михальчуком, ухвалено з нагоди річного засідання виасиґнувати суму $500.00 як запомогу старому краєви в,як слідує: $100 на Рідну Школу, $100 на Інвалідів, $100 на політичних вязнів, $100 на студентів, $50 Тов. Просвіта і $50 на Музей у Львові.

Поставлено і відголосовано два внесення, як вислати сі жертви: О. Рекрут і Д. Братусь аби вислати в кожде місце безпосередно; 3 голоси.

М. Угорчак і Гр. Пипюк, щоби вислати через Обєднанне Українських Орґанізацій в Америці; 12 голосів.

Сконстантувавши вичерпанне денного порядку, на формально поставлене і ухвалене внесенне, гол. предсідатель замкнув річне засіданне короткою промовою, дякуючи всім за участь, добрі ради і ухвали, та бажаючи всім щасливої поворотної дороги, просив забути всякі урази і не жалувати трудів для добра орґанізації, а передовсім в новому ділі гол. канцелярії з нагоди введення в життє нових родів обезпечення.

Розпращавшись, гол. урядники відіхали домів.

Джерзи Сіти, Н. Дж., 20. лютого 1926.

Т. Грицей, гол. предсідатель.
І. Каштанюк, гол. рек. секр.

ВІСТИ З БРАЗИЛІЇ.

На кольонії Апукарана Кандідо де Абреу, або як наші звичайно називають Ріо Байле, шириться страшна малярія. Тепер вже мають там і лікаря, та однак можна дуже сумніватись, чи оден лікар дасть собі раду з так многими слабими і в такій великій кольонії. Там від давних давен періодично — як кажуть люде — панує малярія. Земля там середна, в околиці Сальто Уба має бути навіть дуже добра земля, але до тамтої землі роблять собі претенсію буґри і чужинців не пускають.

Недавно прибувші кольоністи з Румунії мають там іти на шакри.

* * *

Цікаву річ доносять часописи бразилійські з кольонії Пальміра. Двоє дітий оставила мати в кухні і пішла до роботи, як звичайно діється по кольоніях. Діти ці бавилися в кухні. Коли вернула мати до дітий, побачила, що діти бавились їдовитою гадюкою „жараракою", яка то гадюка через шпарку дісталась до кухні. Гадюка, хоч її діти штовхали і руками ловили, не вкусила ні одного. Мати, бачучи це, здеревіла від страху, однак помалу усунула дітий від гадюки, а гадюку доперва тоді вбила.

* * *

Подає Компас, що цего року приїхало з Росії і з балканських держав до 24.000 еміґрантів до Сан Павльо. В послідних днях мало приїхати більше як 3.000.

Між ними трафилася страшна зараза чуми, — чотири случаї чуми певні вже справджено близько забудовань маґазинів сорокабани.

Уряд робить всякі можливі старання, щоб ця страшна зараза не розширилась. Цілій одній дільниці міста роблять защіплювання проти чуми.

(„Праця").

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

ІСТОН, ПА.

Писанка Рідній Школі.

Від того часу, як ми опинилися під Польщею, наше положенне погіршилося до тої міри, що ми не тільки, що не добуваємо нових прав, але тратимо і то дуже скоро ще й ті, що їх мали за австрійських часів. Нашій школі грозить цілковита загибіль: Нових українських шкіл не творять, а давні польщать. Нових українських учителів не іменують, а старих українських учителів переносять поза межі української території. Завели всюди урядову польську мову, а по всіх школах українські учителі мусять виставляти польські свідоцтва і т. д. З року на рік чим раз гірше гнете нас полонізаційне ярмо. Щоби хоть вчасти помогти Рідній Школі, зложило нас кількох писанку в сумі $14.50, котрі вислано до Обєднання.

Зложили по $2.00: Ф. Саґатий, М. Колодруб, М. Підгайний, Т. Кульчицький; по $1.00: Д. Кручовий, В. Беднарський, З. Загачевський; по $3.00: М. Федорчак; а Василь Дроботій 50 центів.

Разом $14.50.

Микола Підгайний.